

VDU „ATŽALYNO“ PROGIMNAZIJOJOS SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. VDU „Atžalyno“ progimnazijoje smurto ir patyčių prevencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis LR Švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 bei OPKUS (Olweus programos kokybės užtikrinimo sistema).

2. Progimnazijos direktorius yra atsakingas už progimnazijos Tvarkos aprašo parengimą ir vykdymą.

3. Tvarkos aprašo paskirtis – užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių ir prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

4. Tvarkos aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą progimnazijoje.

5. Tvarkos aprašo tikslas – siekti ugdyti pozityvų vaiko elgesį ir sukurti draugišką ir saugią atmosferą, nustatyti, kokie turi būti daromi veiksmai individualiu, grupės, mokyklos.

6. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

6.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jo turinio (dėl negalios, lyties, seksualinės orientacijos, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ir kt.) ir formos;

6.2. kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

6.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir patyčias amžiaus ir pareigų.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

7.1. **smurtas** – tai fizinės ar emocinės kančios, sužalojimas, panaudojant jėgą, turint tikslą ką nors fiziškai ar psichologiškai paveikti;

7.2. **fizinis smurtas** – suvokiamas kaip prievarta prieš asmenį: stumdymas, mušimas, sužeidimas, nužudymas;

7.3. **psichologinis, emocinis smurtas** – tai dažniausiai su fizine prievarta susiję įžeidžiantys žodžiai, pastabos, grasinimai, draudimai, gąsdinimai, kuriais yra siekiama asmenį įskaudinti, įbauginti, priversti suvokti priklausomybę nuo skriaudėjo;

7.4. **psichinis smurtas** – pasireiškiantis grasinimu žodžiu (grasinimas sumušti, sužaloti, nužudyti) ar veiksmais (tai atitinkamos situacijos sudarymas ar gestai, kuomet ketinimai aiškūs be žodžių);

7.5. **seksualinis smurtas** – tai vaikų ir paauglių įtraukimas į seksualinę veiklą, kuriai jie nėra pakankamai subrendę, kurią nepilnai suvokia, į kurią nesugeba tinkamai reaguoti ir kuria tvirkintojas siekia patenkinti savo seksualinius poreikius ar gauti su šia sritimi susijusį pelną.

7.6. **nepriežiūra** – visos fizinės ir/ar emocinio blogo elgimosi, seksualinės prievartos, apleistumo ar aplaidžios priežiūros, komercinio ar kitokio pobūdžio išnaudojimo formos, sukeliančios faktinę ar potencialią žalą vaiko sveikatai, išlikimui, vystymuisi ar orumui.

7.7. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui;

7.8. Patyčios gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ar užgauliojant) ir/ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos);

7.9. **žodinės patyčios** – pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas ir kt.;

7.10. **fizinės patyčios** – mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, turtinė žala ir kt.;

7.11. **socialinės patyčios** – socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, apkalbos ir kt.;

7.12. **elektroninės patyčios** – skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų skelbimas, tapatybės pasisavinimas ir kt.;

7.13. **smurtą ir patyčias patiriantis asmuo** – asmuo, su kuriuo smurtaujama ir iš kurio tyčiojamasi;

7.14. **smurtautojas/skriaudėjas** – asmuo, inicijuojantis smurtą bei patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

7.15. **smurto ir patyčių stebėtojas** – asmuo bei patyčias matantis ar žinantis apie tai;

7.16. **smurto ir patyčių prevencija** – veikla, skirta smurto ir patyčių rizikai mažinti, imantis progimnazijos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

7.17. **smurto ir patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems smurto ir patyčių dalyviams (patiriantiems, smurtaujantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus);

7.18. **smurto ir patyčių prevencijos bei intervencijos stebėseną** – smurto ir patyčių situacijos progimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimui.

8. Tvarkos aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija; Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymus įgyvendinančiais teisės aktais.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA IR INTERVENCIJA VDU „ATŽALYNO“ PROGIMNAZIJOJE

9. Smurto ir patyčių prevencija yra svarbi progimnazijos veiklos dalis, vykdoma atsižvelgiant į OPKUS rekomendacijas, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi progimnazijos direktorius, Vaiko gerovės komisijos nariai, OPPK (Olweus programos koordinacinis komitetas) nariai, klasių vadovai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, o jos vykdyje dalyvauja visi progimnazijos bendruomenės nariai.

10. Visais įtariamais ar realiais smurto ir patyčių atvejais kiekvienas progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

10.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą bei patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

10.2. primena asmeniui, kuris smurtauja/tyčiojasi, progimnazijos nuostatus ir mokinių elgesio taisykles;

10.3. jei nukentėjusiam reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis, mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), progimnazijos darbuotojus ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

10.4. atvejį užfiksuoja Smurto ir patyčių atvejų registracijos žurnale (kuris yra bendrame serveryje) ir informuoja klasės vadovą.

11. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą/patyčias:

11.1. išsiaiškina situaciją;

11.2. organizuoja individualius pokalbius su smurto/patyčių dalyviais, informuoja mokinio tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

11.3. vykdo tolesnę smurto/patyčių situacijos stebėseną;

11.4. esant reikalui apie smurto/patyčių situaciją informuoja socialinį pedagogą ir/arba progimnazijos direktorių ar direktoriaus pavaduotoją ugdymui, kurie gali inicijuoti situacijos aptarimą progimnazijos Vaiko gerovės komisijos posėdyje.

12. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

12.1. numato veiksmų planą (gali būti individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), klase ir kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją. Esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

12.2. informuoja progimnazijos direktorių apie esamą situaciją;

12.3. vykdo plane numatytas veiklas, stebi, analizuoja, organizuoja pakartotinius susitikimus situacijos įvertinimui;

12.4. reikalui esant bendradarbiauja su savivaldybės administracijos Vaiko teisių apsaugos skyriumi ir (ar) policija.

III. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.
